

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljski krožek št. Vid nad Ljubljano ima svoj sestanek 12. marca popoldne ob 4. uri pri „Slepem Janezu“. V ta krožek spadajo šole Sora, Preska, Perniče, Smartno pod Šmarno goro, Črnuče, Jezica, Siška in št. Vid. Posebnih vabil ne bo. Dobrodošli so pa tudi drugi kolegi in sploh prijatelji učiteljstva! Na svidenje torej! Na zdar!

Belokranjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 12. marca t. l. ob 10. uri popoldne v šoli v Črnomlju.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednikov.
 2. Poročilo blaginje.
 3. Patriotizem v ljudski šoli.
 4. Na delo med ljudstvo!
 5. Vprašalne pole o delu šolskih otrok in o individualnosti istih.
 6. O cesarskem jubileju.
 7. Predlogi in nasveti.
- O. kr. okrajni šolski svet daje ta dan prosto vsemu učiteljstvu v namen, da se gotovo udeležijo tega važnega zborovanja.

Op.: Vse učiteljstvo se prosi, da ob tej priliki prinese s seboj vse knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, ker se sestavlja nov katalog.

Odbor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 8. suša 1908. v Smartnem v Zadretju točno ob 11. uri popoldne.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje 19. marca t. l. v navadnih prostorih v Celju. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Podajanje tov. J. Stuklja: „O dveh ekstremih.“ 4. Iz šolske prakse. Pričetek točno ob pol 10. uri popoldne. Ob 9. uri odborova seja. — Gosti dobro došli.

K obilni udeležbi vljudo vabi

odbor.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Srednješolski vestnik.

** Umrli je v Zagrebu štajerski rojak iz Smartna v Rožni dolini pri Celju, gospod I. Stožir, mnogoletni profesor, vrl narodnjak. N. v m. p. l.

** Sklep tečaja na celjskih gimnazijah. Letošnji I. tečaj se je na obeh celjskih gimnazijah za slovenske dijake tako neugodno zaključil, da se slovenska javnost mora upravičeno vprašati, kje je vzrok. V drugem in tretjem razredu slovenske nižje gimnazije je komaj polovica dijakov dosegla prvi red, v petem razredu višje gimnazije je pa padlo 15 Slovencev. Kje je torej vzrok? Gotovo je v prvi vrsti vzrok, da je mladina premalo marljiva. Vzrokov je pa brez dvoma iskati tudi na drugi strani — pri učiteljih. Na višji gimnaziji vlada med nemškimi profesorji najnepriljubnejše sovražstvo do slovenskih dijakov; eden teh je že v začetku leta obljubljal slovenskim dijakom, da bodo obsedeli. Pri tem pa nikakor nečemo zamolčati, da tudi na nižji gimnaziji ni vse v redu. Gotovo je mnogo krivo, da je n. pr. v drugem razredu 56 dijakov stlačenih v eno tesno sobo, kakor da tudi profesor težko vse dijake vestno nadzoruje in je grajati, da se rajši dijake deimira nego ustvari paraleleke.

** Za slovenske srednje šole v Trstu se je zavzelo glasilo tržaškega socialno demokratičnega delavstva „Delavski list“. Opisuje razmere na nemški državni gimnaziji, kjer prenapeti nemški profesorji stiskajo slovenske dijake. Izreka zahtevo po slovenskem razumnstvu ter odločno pravi, da s podržavljenjem šentjakobske Ciril-Metodove šole v Trstu še boj za slovenske šole v Trstu ni končan, ampak „bo dolžnost vseh tržaških Slovencev, da nastopimo ob pravem trenutku tudi za dosego srednjih šol.“

** Profesorja so ubili. Predzadnji terek je par učencev poljske gimnazije v Kolomeji v Galiciji zvečer pričakalo profesorja Pjekarskega ter so ga tako pobili, da je drugi dan umrl. Sovražili so ga zaradi njegove strogosti.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ objavlja v 3. letošnji številki to izbrano vsebino: 1. Planinska pesem. Jos. V. and. Pesem. — 2. Naša Minka na Gorenjskem. Juraj Pangrac. Povest. 3. Umetnik — slikar. Podoba v barvotisku. — 4. Premore glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 5. Lisica in veriverica. Polenč. Basen. — 6. Sušec in mali traven. Ivo Trošt. Basen. — 7. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 8. Brez gospodinj. Andrej Rapč. Povest. — 9. Jutranja molitev. Podoba v barvotisku. — 10. Menjal je s sv. An-

tonom. Ivan Stukelj. Povest. — 11. Solnček. Zorislav. Pesem. — 12. Pridi, vesna, že! Bogumil Gorenjko. Pesem s podobo v barvotisku. — 13. Vsak po svoje. Silvester K. Basen. — 14. Vrabea. Borisov. Basen. — 15. Deček in kavka. Sorin. Povest. — 16. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Fr. Rojce. — Spomin ptic. — Koliko ljudi umrje na dan. — Bitja, ki ne spe. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Slepa ljubezen. Ljudska igra s petjem v petih dejanjih. Spisal Anton Pesek, šolski vodja v Naračah pri Ptujski gori. To je naslov knjigi, ki se tiska v „Učit. tiskarni“. Izšla bi bila že o novem letu, a je bila tedaj tiskarna preobložena z delom Rokopis so pregledali znameniti slov. pisatelji (tudi K. Meško) in priznan slov. glasbenik uglažbi pevske točke. Vsi, ki so rokopiis pregledali, so izrekli priznanje ter so še posebej naglašali, da ima igra veliko vzgojno vrednost. Snov igri je zajeta iz vzgoje ter igra glavno ulogo učitelj Vekoslav Trpin. Igra je namenjena ljudstvu, da uvidi, kaj je prava in kaj slepa ljubezen do otrok, kaj je prava in kaj nepravna vzgoja. Opozorjamo že danes na to znamenito delo tov. Peska, več pa izgovorimo, ko knjiga izide. Naroča se pri pisatelju.

O tem delu smo prejeli ta dopis:

Naš vrl in delavni tovariš Anton Pesek je izdal novo knjigo pod naslovom „Slepa ljubezen“ v obliki ljudske igre. Knjiga bi tudi lahko imela naslov „Sad slabe vzgoje.“ Snov je zajeta iz življenja našega kmeta, ki kaže, kam privede otroke slepa ljubezen staršev — pa tudi starše same.

Imel sem priliko ter čital to zanimivo delo v rokopisu. In reči moram, da me je jako presenetila zmoglost našega tovariša tudi na tem polju. Delo je pisano z veliko ljubeznijo učitelja trpina do ljudstva in do šole, ki hoče obema pomagati potom prave izobrazbe. V njem je mnogo prav ljubkih prizorov iz otroškega življenja. Nekateri prizori pa so naravnost pretresljivi, ki močno učinkujejo že na čitatelja. Dasi ima knjiga izraženo jasno tendenco, vendar se nikjer ne vsiljuje sama, temveč jo kaže povsod dejanje samo. Gotovo se bo dalo to delo z uspehom uprizorjati po odrih naših bralnih društev. Ako pa se izpuste nekateri prizori, bo pa prav primerna tudi za uprizoritev po šolah z učenci.

Sicer pa ni moj namen pisati kritike. To bodo storili že drugi. Pač pa opozarjam vse tovariše in tovarišice na to delo našega stanovskega tovariša. Naj bi ne bilo nikogar med nami, ki bi ne čital in sile naračil te knjige! Kdor je pa količjak prijatelj našega ljudstva, bo med njim tudi razširjal to delo. Saj s tem bo mnogo koristil tudi šoli in samemu sebi.

Zlasti bi knjigo morala imeti vsa bralna društva in ljudske knjižnice, da pride med preprosto ljudstvo.

Delo je založil g. pisatelj sam ter ga menda začne razpošiljati, kakor hitro mu bo dopuščala — bolezen.

Torej sezite po knjigi; saj ni draga!

Kompoljski.

„Slovenski Branik“. Druga številka „Slovenskega Branika“ je izšla. Vsebinska je zanimiva ter obseva sledeče: Sprejem. — Zaduje in predzadnje ljudstvo štetje na Koroskem. — Šolski učenci za družbo sv. Cirila in Metoda. — Krmin in okolica. (Kulturno-narodno-pisna črtica.) — Družba sv. Cirila in Metoda. — Zamejni Slovenci. — Z narodnega bojišča. — Obrambno delo naših bratov. — Kaj delajo naši narodni nasprotniki? — Slovestvo. — Narodna rodoljubna hiša bi ne smela „Slov. Branika“ pogrešati, ker je to edini obrambni list, ki ga imamo Slovenci. — List stane na leto 2 K 40 h. Naroča se pod naslovom: Upravištvu „Slovenskega Branika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33.

Kulturno delo.

+ „Akademija“. V nedeljo je predaval v Ljubljani vseučiliški profesor iz Zagreba dr. Anton Heinz o življenju pod zemljo. G. predavatelj je omenjal, da se ravno naša domovina odlikuje tudi v tem oziru. Ves naš slovenski in hrvaški kras je podzemski svet zase, ki hrani svojo bogato fauno in floro. Tako rastlinstvo kakor živalstvo pod zemljo ne tvori kake vrste zase, marveč so to le površje na površju zemlje živčih organizmov. Seveda je oblika in življenje teh živali in rastlin pod zemljo prilagojena spodnjim razmeram. Živali so slepe in gluhe, zato pa je silno razvit tipalni čut. Žive pa le v takem podzemskem svetu, kjer še dobivajo hrane s površja zemlje. Bastlinstvo pogreša svojo zeleno barvo (klorofil). Koncem svojega zanimivega predavanja je gospod predavatelj vprašal, bi se li tudi človek mogel prilagoditi takemu podzemskemu življenju. To vprašanje odločno zanikuje. Rudarji, delavci v galitskih solinah, ki prižive večino svojega življenja pod zemljo, vedno le stremijo ven iz jame na dan, na sonce, ki je izvor vsega življenja. Dr. Heinz ume s svojim temperamentnim nastopom in oblikovno dovršenim predavanjem vezati slušatelje nase. Zato

je občinstvo z živahnim ploskom zahvaljevalo g. predavatelja z željo, da bi se kmalu zopet povrnil z enako intresantnim predmetom.

Politiški pregled.

* Izid volitev v kmetijskih skupinah dne 21. februarja na Kranjskem. 1. Sodna okraja Ljubljana-Vrhnika. Oddanih veljavnih glasov 2653. Dr. Susteršič 2399 glasov. Povše 2486 glasov. Petrič 127 glasov. Čobal 93 glasov. Razcepljenih glasov je bilo 85, med temi je Kolenčevih okoli 40, neveljavnih glasov je bilo 126. — 2. Sodna okraja Kamnik-Brdo. Oddanih veljavnih glasov 1798. Dr. Krek 1710 glasov. 17 glasov je bilo neveljavnih, ostali glasovi so bili razcepljeni. — 3. Sodni okraji Kranj, Tržič in Škofjaloka. Oddanih veljavnih glasov 1871. Demšar 1835 glasov. Zabret 1809 glasov. Razcepljenih glasov je bilo 24, neveljavnih 84. — 4. Sodna okraja Radovljica in Kranjska gora. Oddanih veljavnih glasov 1161. Pogačnik 1032 glasov. Neveljavnih glasov je bilo 12, ostali razcepljeni. — 5. Sodni okraji Postojna, Logatec, Senožeče, Il. Bistrica, Cerkljica. Veljavnih glasov je bilo oddanih 3065. Dr. Zitnik 2267 glasov. Drobnič 2209 glasov. Čuček 800 glasov. Martinčič 784 glasov. Razcepljenih glasov 28, neveljavnih 84 glasov. — 6. Sodna okraja Vipava in Idrija. Oddanih veljavnih glasov 1531. Lavrenčič 1061 glasov. Premerstein 453 glasov. Mlinar 16 glasov. Neveljavnih glasov 16. — 7. Sodni okraji Novo mesto, Kostanjevica in Krško. Oddanih veljavnih glasov 1599. Dular 1510 glasov. 30 glasov je bilo neveljavnih, ostali razcepljeni. — 8. Sodni okraji Trebnje, Zatičina, Žužemberk, Mokronog, Litija in Radeče. Oddanih veljavnih glasov 3504. Košak 3132 glasov. Dr. Lampe 3070 glasov. Mandelj 3008 glasov. — Prijatelj 190, Pehani 188, Tomić 175, Slane 171, Weinberger 97, Čobal 95, Mlinar 71, Firm 62. Razcepljenih glasov 126, neveljavnih 210.

* Deželnozbornske volitve na Kranjskem po mestih in trgih. V Ljubljani sta zmagala kandidata narodno-napredne stranke dr. Tavčar in dr. Trilliers 1468, oz. 1395 glasovi proti dr. Gregoriču (950 glasov) in dr. Ravniharju (909 glasov). — V skupini Škofjaloka-Kranj je izvoljen kandidat nar. napr. stranke Ciril Pirc. — V skupini dolenskih mest kandidat nar. napr. stranke notar Ivan Planta n. — V skupini Postojna-Vrhnika je izvoljen kandidat nar. napr. stranke I. Lenarčič. — V skupini Radovljica-Kamnik-Tržič je izvoljen radovljiški župan dr. Vilfan proti okrajnemu glavarju pl. Deteli. — V Idriji je zmagal pri ožji volitvi s pomočjo soc. demokratov tovariš Engelbert Gangl. — Trgovska in obrtna zbornica je izvolila dr. Fr. Novaka in Fil. Supančiča.

* Nobenih slavnosti ob cesarjevem jubileju. Ob priliki slavnosti 60 letnice cesarjevega vladanja ne bo na Dunaju nobenih slavnosti. Cesar je dovolil le, da se mu bodo smeli pokloniti samo otroci.

* Avstrijski državni zbor se snide dne 17. marca. Razpravljati bo moral najprej o proračunu.

* Aktiviranje novega ministrstva. „Union“ (Politik) poroča, da izide še pred sklicanjem poslanske zbornice cesarjevo lastno-ročno pismo, v katerem bo odrejeno aktiviranje ministrstva za javna dela ter pozvana vlada, da predloži državnemu zboru predlog glede izpopolnjevanja in kompetence ter proračunskih vprašanj novega ministrstva.

* Pri deželnozbornskih volitvah v Galiciji na d-želi so dobili konservativci 25 mandatov (prej imeli 41), poljski demokrati 8 (4), poljski centum 3 (7), poljska ljudska stranka 17 (4), Rusini 21 (13).

* Umrli je 17. t. m. na Dunaju bivši finančni in trgovski minister Ign. pl. Plener.

* V proračunskem odseku je bilo rešeno poglavje o tobaku in sprejeti dotični predlogi o uvedbi poizkusov za gojenje tobaka na Štajerskem.

* V avstrijski delegaciji je pri razpravi o rednih stroških za vojsko izjavil delegat Leskivič, da bo glasoval za vojne potrebščine, da pa poudarja potrebo, da se tudi vojska demokratizira. Vojna uprava mora pri nabavi vojnih potrebščin jemati več ozira na obrtništvo. Danes se stavijo malim obrtnikom taki pogoji za razne dobave, da jih ti nikakor ne morejo sprejeti in so tako prisiljeni resignirati na vsako dobavo vojnih potrebščin. To se mora izpremeniti. Del. Nemeč graja, da nimamo dolženega vojnega in mornariškega programa, zaradi česar so tudi vsa naša reformna podjetja vključ v velikim stroškom premalo uspešna. Nadalje obsoja grdo ravnanje z moštvo pri vajah; zahteva izboljšanje mezd za moštvo in meni, da bi tudi navadnim rekrutom enoletna služba zadostovala. Govorili so še razni delegati, zahtevajoč dvoletno službo, izboljšanje častniških plač in mezd za moštvo ter so svariili pred novimi koncesijami Madjarom v smislu samostojne madjarske armade.

* Angleži proti Avstro-Ogrski. Iz Londona javljajo, da je imel odbor za balkanske stvari sejo, ki so se je udeležili mnogo članov liberalne stranke. Sprejeta je bila resolucija, ki pravi, da namen Avstro-Ogrske, da dobi od sultana dovoljenje za gradnjo makedonske železnice, ovira evropski koncert na prizadevanju, da delo za reforme ne ponesreči. Ker vidi odbor, da avstro-ogrski vlada — ker se bavi s svojimi železniškimi načrti — ne more s skrajno energijo vršiti naloge, poverjene od vlasti nji in ruski vladi leta 1903., zahteva, naj se izvajanje reform poveri drugim vlastem, ki so pripravljeni pritiskati kakor potrebno na turško vlado. Odbor pritja iz srca izjavi barona Aehrenthala, da reforme v Makedoniji niso več stvar le dveh, ampak vseh vlasti. To izjavo barona Aehrenthala tolmači odbor kakor pripoznanje potrebe, da pridejo vlasti do novega sporazumjenja v goricelem smislu, tako da zadobi Avstro-Ogrska svobodo delovanja za svoje železniške načrte.

* Italijansko politično društvo za Istro in vseučiliško vprašanje. Ravnatelstvo „I-triane“ je imelo sejo v Trstu. Pogovarjali so se, kakor poročajo laški listi, o občinskih volitvah v Pulju in o prihodnjih občinskih volitvah v Piranu, Rovinju in Pomjanu. Predsednik Bennati je tudi referiral o pogajanjih glede volilne reforme v Istri. Kaj je povedal, tega seve listi ne pripovedujejo. Nazadnje se je protestiralo proti nameravani ustanovitvi laške pravniške fakultete na Dunaju. — Kar se tiče zadnjega vprašanja: je takoj vidno za vsakogar, kdor pozna navadno bombastično frazeologijo in tragično pozo naših Italijanov, da so ti poblehni protesti le nekaj obligatnega in da alternativna „Trieste o nulla“ spada že k staremu železu.

* Jezikovno vprašanje na Češkem. Vsa nemška mesta in večji kraji Češke so se združili v veliko akcijo, da protestujejo proti uvajanju češkega razpravnega jezika v čisto nemških krajih.

* Češki agrarci nastopajo na vseh svojih zborovanjih z vso strogostjo proti praškemu nadškofu Skrbenskemu. Povsod se sklepajo resolucije v tem smislu, ki se pošljejo papeškemu poslaniku na Dunaj z zahtevo, da se nadškof Skrbenski odstrani iz Prage. Povsod, kjer nastopajo duhovniki proti agrarnim kandidatom, se jim plačajo natančno po štolni taksi.

* Bodoči bosanski deželni zbor. V sarajevskih političnih krogih se govori, da za sedaj ne dobi Bosna svoje zbornice, marveč da se skličejo okrožne skupščine. Takih okrožnih skupščin bi bilo šest: za Mostar, Sarajevo, Doljo Tuzlo, Banjaluko, Travnik in Bihač. Te bi imele pomagati okrožnim oblastnjakom z nasveti in kontrolirati jih v konfesionalnem prometnem, cestnoredarstvenem in šolskem pogledu.

* Volitve na Hrvaškem. Iz Budimpešte javljajo, da se je baron Rauch tamkaj neki osebi pritožil na okoliščine, s katerimi se mu bo boriti na Ogrskem, na Dunaju in na Hrvaškem. Pokazal ni nikakega optimizma. Njegovo razpoloženje je precej potrito. — Baron Rauch je bil zahteval, da mu se za vse volilne okraje stavi na razpolago vojska, a za znaten del okrajev je zahteval po en cel batalijon vojakov. Vendar ni uspel s svojimi zahtevami. Dobil je vojaško asistenco za 40 okrajev, toda nikjer v tolikem številu, kakor je zahteval. On ostaja pa vendar pri svoji zahtevi in urgira, da se mu stavi na razpolago toliko vojske, kolikor je zahteva. — Podban Ozernkovich je, kakor javljajo iz Zagreba, izdal na poveljništvo okrožnic, da se brez odloga pokore pozivu predsednika volilnega odbora, ako bi on v svrhu vzdrževanja miru in reda zahteval pomoč. V slučaju potrebe, da se nastopi tudi s silo, a to v važnih in nujnih slučajih neposredno na zahtevo podžupanov in načelnikov mest Zagreba, Osjeka, Varaždina in Zemuna. Vojaška sila se uporabi baje v 40 okrajih. V Ogulinu bo poslan velik oddelek vojske. — Vse to ni nič pomagalo. Vlada je poražena na celi črti!

* Rekonstrukcija ruske flote. Iz Petrograda poročajo: Ministrstvo vojne mornarice je predložilo komisiji za deželno brambo svoje proračunske zahteve. Iste se sestavljajo: iz izrednih stroškov v znesku 1450 mil. rubljev, razdeljenih na štiri leta in določenih za gradnjo bojnih ladij in torpedovk ter za gradnjo pomorskih oporišč v Baltičkem morju; potem iz rednih stroškov v znesku 2000 mil. rubljev, ki pričnejo, razdeljeni na 10 let, s 87 mil. in se na leto povišajo do 250 mil. Vse ladje se bo gradilo v ruskih pristaniščih.

* Odprava direktnih davkov na Francoskem. V ministrskem svetu je napovedal finančni minister zakonsko predlogo, s katero se odpravijo direktni davki ter se nadomestijo s splošno pridobitno in z dopolnilno pridobitno za rodbinske poglavarje.

* Turčija o denarni zadregi. Berlin-ski „Lokalanzeiger“ poroča iz Carigrada, da se Turčija nahaja v silni denarni zadregi. Večina uradnikov ni dobila že od meseca avgusta nobene plače. Finančni minister in načelnik računskega oddelka prihajata le redko v urad, in sicer tajno iz strahu pred množico ljudi, ki takorekoč oblega finančno ministrstvo, ker ne morejo dobiti denarja.